

Predsjednik

Broj: 10-177/16-2010.

Zagreb, 4. studenoga 2010.

RAZREDIMA

Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti
o v d j e

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, na svojoj 8. (169.) redovitoj sjednici, održanoj 2. studenoga 2010., razmatralo je nacрте Zakona o sveučilištima, Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o znanosti koje je dostavilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa te je zaključilo:

- da se zakoni kojima se treba uređivati znanstvena i visokoobrazovna djelatnost obavezno moraju donositi temeljem suradnje i partnerstva sa sveučilištima, institutima, Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti te cjelokupnom znanstvenom i sveučilišnom zajednicom. Kod pripreme donošenja takvih zakona prijeko je potrebno obrazložiti potrebu i jasno iznositi ciljeve i strategije donošenja zakona te poštivati Kodeks pozitivne prakse Vlade Republike Hrvatske;

- Nacrti predloženih zakona, prema mišljenju pravnih stručnjaka, dovode u pitanje Ustavom zajamčenu sveučilišnu autonomiju i autonomiju znanstvenog i umjetničkog istraživanja u svim njenim bitnim aspektima;

- Predsjedništvo ocjenjuje da nije dobro da se autonomija krši podvrgavanjem sveučilišta izravnoj kontroli izvršne vlasti, ukidanjem pravne osobnosti fakulteta i predloženim modelom javnog financiranja.

Kršenje autonomije posebno je izraženo ustrojem i djelovanjem Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje i znanost (NVVOZ), zatim načinom izbora i glasovanja Sveučilišnog vijeća, načinom izbora rektora te načinom predlaganja čelnika sastavnica sveučilišta.

Upitne su i odredbe o prisilnom preoblikovanju ustroja sveučilišta i o proceduri kako ga treba provesti što uređuje jedan od predloženih zakona.

S druge strane, prema odredbama predloženog nacrta Zakona o sveučilištu, Zakon je koncipiran kao osnivački akt za javna sveučilišta i na taj način ponovno bi se osnivala ugledna sveučilišta sa stoljetnom tradicijom;

- Predloženom promjenom i svime što bi iz te promjene slijedilo, napravljen je krupan otklon od europskih tradicija i njihove manifestacije u modernoj europskoj praksi upravljanja sustavima znanosti i visokog obrazovanja. Iako je to kod nas nedovoljno shvaćeno, ti su sustavi od vitalne važnosti za budućnost društva;

- Ukidanjem dosadašnjih Nacionalnih vijeća, Područnih vijeća i Matičnih povjerenstava izostao bi nezavisni, akademski uvid u stručne i znanstvene kvalitete institucija, znanstvenih i umjetničkih grupa te pojedinaca;

- Predloženi nacrti zakona potiču neprimjerenu privatizaciju i komercijalizaciju sveučilišne djelatnosti i znanstvenog rada. Osim toga potiče se podjela sveučilišta uslijed neupravljivosti sveučilišta nakon gubitka pravne osobnosti fakulteta sastavnica.

Istodobno ukida se interdisciplinarnost kao temeljna odlika suvremenih sveučilišta;

- Predloženi piramidalni ustroj s kratkim rokovima imat će neželjene posljedice zbog radikalnog sužavanja perspektive za mlađe istraživače i praktički potiče odljev mozgova iz javnih sveučilišta, instituta i iz Hrvatske;

- Imajući u vidu velika javna sredstva koja država ulaže u znanost i tehnološki razvitak, iz predloženih nacrti zakona nije vidljivo kako se ukupno i po kojim kriterijima raspoređuju sredstva;

- U nacrtima predloženih zakona nije određen način sufinanciranja Hrvatske zaklade za znanost kao ni njezina uloga u ukupnom kompetitivnom financiranju znanosti;

- U predloženim nacrtima zakona ne vodi se računa o nacionalnim istraživanjima koja ne mogu opstati na tržišnim načelima čime se postavlja podloga njihovu ukidanju;

- Predloženi nacrti zakona nisu uzeli u obzir posebnost umjetničkog područja u visokom obrazovanju, umjetničkom istraživanju i umjetničkom stvaralaštvu, premda je umjetnost u sustavu sveučilišnog djelovanja usporedna i jednako važna s područjima znanosti;

- Donošenje novih zakona ne može se opravdati potrebom usklađenja s pravnom stečevinom EU, jer su pregovori u poglavlju 25 (Znanost i istraživanje) okončani temeljem prezentiranja postojećih propisa Europskoj komisiji. Donošenje novih zakona kojima bi bio ugrožen postojeći stupanj sveučilišne autonomije i akademskih sloboda, moglo bi dovesti do potrebe ponovnog otvaranja pregovora u tom području;

- Predsjedništvo ističe da postoji potreba za promjenama i poboljšanjem u sustavu visokog obrazovanja i znanosti, međutim predloženi nacrti zakona nisu prihvatljiva podloga za takve promjene. Štoviše, oni mogu ugroziti vitalna pitanja razvoja Hrvatske, hrvatskog društva i opstanak pojedinih institucija koje su temelj hrvatskog kulturnog nasljeđa, a koje bi se ovim zakonima prisilno preoblikovalo.

Zbog svega izloženog, Predsjedništvo zaključuje da predloženi nacrti Zakona o sveučilištu, Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o znanosti ne osiguravaju boljitak i ne temelje se na ozbiljnim programskim dokumentima te zbog toga nisu prihvatljivi.

Ovaj zaključak uputit će se predsjedniku Hrvatskog sabora, predsjednici Vlade Republike Hrvatske i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Obavijest:

- akademik Ivica Kostović, predsjednik
Odbor za suradnju s hrv. sveučil. i zn. inst.
- spis 10-103/ -2010.

35-103-7

Milan Mujek